1864.
9 Յունիսի
քստ հին տոմարի։

Թիւ 15.
ԱՓԱՋԻՆ ՏԱՐԻ։

1864.
21 Յունիսի
քստ նոր տոմ.

Registered at the General Post-Office for transmission abroad.

ԷՐԿՐԱՊՈՒՂԻ

ԼՐԱԳԻՐ ՄԱՆՉԵՍՏԵՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏՆԱԿԱՆ, ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՓԵՒՏՐԱԿԱՆ։

Հրատարակութիւն, տպագրութիւն եւ բաժանորդագրութիւն գրատունն է Մանչեսթրի։

—Նահանգ, յօդուածք, գիրք եւ պահանջք (ապաստ է ծանուցեալ գրոց) ուղղեն յանուն Աստուած Կաթողիկոս Վ. Շահնազարեանց, գրելով այսպէս.

M. le Chevalier K. Vardapete Shahnazariantz,
151, Rumford Street, Manchester, (Angleterre.)

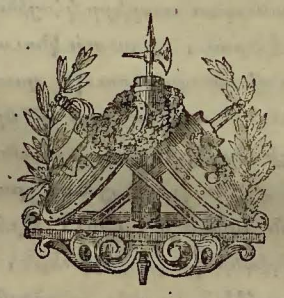

Տարեկան գինն հանդերձ ծանուցեալ գրոց, ուր երթան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ազգեցեալք եւ ազգեցեալք, է 25 ֆ.

—Այլ տեղեաց ապա գրոց ծանուցեալ ուրեմն վերայ է։

—Վեցամսեայն . . . . . 13 „
—Եռամսեայն . . . . . 7 „
—Մէկ թերթն գինն է Մանչեսթրի է 5
այլուր՝ 7
—Բաժանորդք հերոսին ամէն ամսոյ մեկին է պառնիւ։

Ստորագրութեան տեղիքն են Կոստանդնուպոլիս Սարգիս Ազայ Մ. Հիսարլեանի սենեակն ի Գալաթիա. — Իզմիր Մարկոսեան Յակոբ Ազայի սենեակն. — Հալէպ Յովհաննէս Ազայ Քիւրքճեանովի սենեակն. — Սուրբ Երուսաղէմ Արժանապատիւ Եսայի Վարդապետի սենեակն. — Ազեքսանդրիա (Եգիպտոս) Տէր Գասպարեան Գաղարոս Ազայի սենեակն. — Կալկաթա Սրբակրօն Աւագ քահանայ Տէր Յովհաննէս Խաչիկեանի և Աստեղի սենեակն. — Բաթավիա Պ. Մանուկ Որդանանեանի սենեակն. — Լոնդոն Ազայ Մաքսուդովի սենեակն. — Փարիս Ազգ Պօղոս Արիսճեանի սենեակն։ Առ այժմ ուղղողներն կրնան վերոյգրեալ սենեկայ մէկէն ստանալ մինչև որ յատուկ գործակալներ հաստատեմք բազմահայ և ընթերցասէր բաղաքներ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ։

Տէրութիւն Թագաւորական... Ֆրանսա.—Թուրքիա.—Ամերիկայ.—Աստրիոյ Ընկերութիւն.—Ճանապարհորդութիւն է Հայաստան.—Յիսուսեանք յամ Յիսուսիք մարգարէանութիւն յարուցեան.—Խաչ ըստեր.—Մանուցաց.—Զուարճալի.—Վերջին Լուրեր.—Աստուածաշունչ։

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Զիարդ եւ ըլլայ հմուտ եւ փորձառու խմբագրայ կարծիքն Եւրոպայի և Ամերիկայի արդի սատանեալ վիճակին վերայ, Երկրագունդն, իր կողմէն, ոչ միայն կկարծէ. այլ եւ սերտ համոզուած է որ երկու կիսագունդերու կամեներն, որ աւուր, դադրելու կմտնեն։ Եւրոպայի բանի մի անկիւններն, որչափ վտարանջութեան, յարուցման, յաւիշտակութեան և ուրիշի հաշուին մեծնալու տենչ կայ, այնչափ ալ, և աւելի ևս, նախահոգակ պահպանութեան, փոխադարձ ակնկալութեան և ակնածութեան և ինքնուրոյն ապրելու ծարաւ կայ, որ մեծամեծ տէրութեանց կենցաղագրութեան հետ զուգուելով, այսուհետև, ոչ միայն կոիւներն, առՋիններու պէս, աշխարհաւեր, երկայն և մարդակոտոր պիտի չըլլան, այլ եւ, հաւանականապէս, հետ զհետէ, խաղաղ խոսիանին, և ամեն վէճ և աղմուկ չէզոք տէրութեանց իրաւախոհութեամբ (արբիտրաժ) լմնան։ Եթէ մարդկութիւնն յառաջ կդիմէ՝ այսպէս ըլլալու է. եթէ մարդն իր կորուսած իրաւունքն օր աւուր կշահի՝ անիկա իր անձին, իր բախտին և իր ստացուածքին տէր ըլլալու է՝ եւ ոչ թէ մարդահրէշներու ոտից կոխան, որք, առՋի բերան, ժողովրդեան ազատ հաճութեամբ խաղաղութեան դատաւոր, առաջնորդ և իրաւարար կարգուելով՝ դնալով դնայցին և սոնքայան և բռնաւորութեան հակամիտելով, երկուան իրաւարարներն, վաղիւն կենաց և մահու տէր եղան և իրենց անօրէն կամքն յագեցնելու համար ազգ ազգի դէմ յարուցին, դրացեայ երկիրներն արշաւեցին, ծաղկեալ քաղաքներ եւ ազգեր ջնջեցին, մարդկութեան ընթացքն արգելեցին, լոյսն խաւարի փոխեցին. եւ ծխացող աբեան մէջ թաթաւեալ և կորիճ երիտասարդաց դիակաց կոյտին վերայ բաղմելով, փոխանակ պժգալի եւ նզովից արժանի ըլլալու, անոնք, յանօթ և ի նախատինս մարդկային մտքի, դիւցազնի մականունով և Մեծի տիտղոսով պատուեցան։

Այսպիսի հրէշներու կարգէն են հարիւր Մեծ ըսուած Սեսոստրէսներն, Նարուգոնոսորներն, Հռամսէսներն, Ազեքսանդր Մակեդոնացիներն, Կիւրոսներն, Քսերքսէսներն, Լանկթամուրներն, Առաջին Նապոլէոններն եւ այլ անհամար ժանտախտներ.

Աստուած մարդկային ազգին մի միայն միապետական կառավարութիւն բնաւ չէ պատուիրեր. Աստուած բնաւ մարդոց չէ տպսպրեր օրինազանց եւ անզգամ թագաւորաց հնազանդիլ, ինչպէս Լոյոլայի արքանեակն կզօրանէ։ Քանի որ Աստուածաշունչն աշխարհէ չէ անհետացեր՝ Զամուռնիի խաբեբայութիւնն ակներև կյանդիմանէ. վասն զի Աստուած Նահապետական, Պատրիարքական, Ծերակուտական կամ Ժողովրդապետական, Միապետական, Քահանայապետական, Դատաւորական եւ Հասարակապետական վարչութեանց մէջ երբէք խոտիր չէ դրեր, և ոչ օրինազանց Սաւուղն սպաննելու կամ Մակաբեանց Սելևկեանց դէմ ապստամբելու համար երկինքէն բարկութեան կամ անիծից շանթեր թափերէ. ընդհակառակն, բանի որ Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդն (Իսրայէլ) իր նահապետներէն զոհ էր, անոր նահապետական վարչութիւն շնորհեց. երբոր ընտրեալ ժողովուրդն ծերակուտական վարչութիւն խնդրեց՝ Աստուած անոր ծերակուտական կառավարութիւն պարգևեց. երբոր ընտրեալ ժողովուրդն միապետական վարչութիւն խնդրեց՝ Աստուած անոր միապետական կառավարութիւն տուաւ, երբոր ընտրեալ ժողովուրդն դատաւորական վարչութիւն խնդրեց՝ Աստուած անոր դատաւորական վարչութիւն շնորհեց. այսպէս ալ քահանայապետական, հասարակապետական եւ այլ վարչութեանց եղանակներ։ Սակայն թէ ամեն վարչութեան կերպ, ձև և անուն Աստուծոյ ընդունելի է; միայն թէ օրինաց, սահման-

նագրութեան և արդարութեան սկզբանց վերայ հաստատուած ըլլան, խիղճն, կեանքն, կալուածքն, ստացուածքն և պատիւն ապահովուին և մարդիկ օրինաց առջև հաւասար ըլլան։

—Գերմանիա, լաւ ևս, Պրուսիա Դանիոյ դէմ պատերազմ բացաւ և Աւստրիական խոհեմ կայսերութեան (ոգիակ, ինչ խոստմունքով) գունդերն իր եղբէն քաշելով Շլեզվիգ և Յուտլանդ մնաւ առանց անոնց ներելու երբէք որ պատերազմի մէջ մնանն և զինուորական փառք ստանան։ Պրուսիա կրկէր յայտնապէս թէ դքսութեանց ազատութեան համար կպատերազմի. այլ ձեռքի տակէ ամեն ոյժն կթափէր որ զանոնք իր տէրութեան հետ կցելով Բալտիկ ծովուն մօտենայ և Կիելի պէս նաւահանգիստ ստանայ։ Սակայն այսպիսի ազնիւ և մարդասիրական զգացմունք ոչ թէ արդի, այլև հին, նոր և ապառնի Պրուսիոյ պատմութեան մէջ որոնելն ժանտաթղենիէն Իզմիրի թուզ խնդրելուն կնմանի։ Մէկ առած, որ բոլոր Եւրոպա ամենու բերանն է, կըսէ «Պրուսիոյ թագաւորի համար աշխատիլ» այսինքն անվարձ կամ թէ ձրի (անգործիա) աշխատիլ։ Եթէ Պրուսիա իր սեպհական պարարտն ճանաչելու եւ վճարելու համեստութիւնն չէ զգացեր տակաւին, ի՞նչպէս կրնայ անիկա օտար ժողովուրդ ազատելու իրաւունքն զգալ։ Հազիւ թէ զինադադարն սկսաւ. և ահա Պրուսիոյ լրագիրներն սկսան Աւստրիոյ գլուխն ծաղրել և կատակել. որ մէկ կերպիւ վայելուչ հաստատումն է Աւստրիոյ մեղսակցութեանն։ Ուստի կուզայ շարժառիթն մի միայն Պրուսիոյ երկրակալութեան երազն ըլլալով և այն երազին կատարումն առ այժմ անհնարին ըլլալով, շատ հաւանական է, որ Լոնդոնի խորհրդակցութիւնն խաղաղութեամբ ընելոյ, մանաւանդ, եթէ Անգլիա կամենայ անկեղծաբար ճաշակել տալ Պրուսիոյ իր լեւիաթաններու հսկիթներն։ Ցիսրդ և ըլլայ խորհրդակցութեան վախճանն, այս ինչ անտարակուսելի կերևի, որ Դանմարգ իր տէրութեան մէկ երրորդ մասէն պիտի զրկուի և անձին տուժիւ տոլորի թէ զօրաւորներու դարձած անիրաւութիւնն տարներուն ներուած չէ։ Դքսութիւններու մեծագոյն մասն, յայտնի է, որ սեպհական Դան չէին. այլ Գերմանացի, որոց կունակ կեցեր էին 70 միլիոն համազգայիններ. վասն որոյ եթէ զանոնք Դանմարգ ընելուն տեղ, անոնց հետ արդարութեամբ վարուէր՝ հաւանական է որ անոնք ալ ընտրելի համարէին Դանմարգի դրօշակին տակ ապրիլ քան թէ Օղոստենբուրգի կամ Օլդենբուրգի վարոցին տակ։ Մէկ նոր զատ տէրութեան որդեծնութեան երկունքն սկսեր է, որոց դայեակներն են Գ. Գ. Բեօստ և Բիսմարկ։ Կամաղթեմք որ ճնշուած դքսութեանց բնակիչներն լաւագոյն ճակատագրի հանդիպին։

—Երկու ամիսի կմօտենայ որ սպարապետ Գրանտն Հիւսիսի փորձ և վարժ զօրաց մէկ մասն (120,000ի չափ) և ընտիր զօրավարներն իր աջ եւ ձախ թեւերն հաւաքելով Վիրգինիա մտաւ եւ դէպի Ռիչմոնդ կբայէ, թէ և յաջիկ. այլ կբայէ։ Մայիսի 3ին սկսեալ նոյ եւ իր զօրավարներն շատ կամ սակաւ յաղթութիւններ շահելով Հարաւայիններն ետ ետ հրեցին և անոնց մայրաքաղաքին մօտեցան. ուր մտնելէն առաջ, հաւանականաբար, մի կամ քանի մի արիւնահեղ ճակատներ տրուելու են։

Շատ լրագիրներ և շատ հանճարեղ անձեր Աւմերիկայի արդի պատերազմն անվերջանալի կհամարին և այն յոյսին կութնած՝ ապահով եւ անկասկած իրենց գործերն առանց շրջանկատութեան, ըստ առաջնոյն կշարունակեն։ Մեք, այլոց պէս, թէև կենցաղագիտութեան և նախագիտութեան շատ վարժ չեմք. սակայն պատմութեան և աշխարհագրութեան բաւական հմտութիւն ունիմք, ուստի, առանց մարգարէական հոգի ունենալու կամ մեր նախազգացութիւնն այլոց վերայ բեռցունելու, այսչափ միայն արժան կհամարիմք մեր ընթերցողաց ըսել թէ պատերազմի կշեռքի թաթերուն մէջ ուրիշ հաշտութեան թաթն հակուած կնշմարեմք այժմ քան թէ կռուի յարատևութեան թաթն։ Յայտնի է որ ապստամբութեան սկիզբներն Հարաւ 12-13 նահանգ և 10 միլիոնի չափ բնակիչ կհամրէր իր կողմն. իսկ այժմ 5-6 գաւառ եւ 5-6 միլիոն բնակիչ միայն կհամրէ։ Երկրորդ՝ Հիւսիս իր առած նահանգներն և ժողովուրդն ամուր կբռնէ և դաշնակցութեան մէջ վերստին կմտցունէ։ Երրորդ՝ Հիւսիս, օր ուրաւ, նորանոր գաղթականներով կզօրանայ եւ նոր զինուորագրութեան անսպառ տարերք կհայթայթէ. ասոր հակառակ, Հարաւ, օր ուրաւ կնուազի և կտկարանայ. եւ ոչ միայն պաշարումին պատճառաւ պատերազմի եւ կերակրեղինոյ մթերի պակասն չկրնար լիուլի հոգալ. այլև ոչ ապանուած, գերի գնացած եւ վիրաւոր զօրաց եւ զօրավարաց պարապ տեղերն կրնայ լեցունել։ Աւելցուր ասոր վերայ և 3 միլիոնի չափ գերիներն, որոց չուզեր բնաւ ազատութիւն տալ եւ անոնցմէ զինուորաց նոր դումարտակներ յօրինել, որք եւ, պատեհ առիթ դտածնուն պէս, Հիւսիսի կողմն կանցնին եւ Հարաւայնոց թշնամեաց թիւն կզօրացունեն։ Այսպէս գրելով չեմ ուզեր ըսել թէ Հիւսիս բարեկամ է Սևերուն. սակայն երևի թէ. Նախանձութիւնն, հակառակ Հիւսիսի եւ Հարաւի ամբարտաւաններուն, Ճերմակներու արիւնոտն բաւէ պիտի անոնց հայրերու մարդավաճառութեան ոճիրն եւ Աւմերիկայի ազատներու մահուամբն Աւիրիկեցի Սևերու ստրկութեան շղթան պիտի Ջարդէ և դերութեան անարգութիւնն աշխարհէս վերցունէ։

—Ֆրանսայի Մօնիտեօրն իր համակրութիւնն միշտ ցցուցերէ եւ կցցնէ Աւմերիկայի Հարաւին։ Այս օրերս դուքս դը Մօնթ Լոնդոն եկաւ, ուր, կըսեն թէ 8-10 օր անցունելոյ, ըստ ոմանց Փարիս ըլլալիք դեսպանաժողովի սկզբնաւորութիւնն յարդարելու, ըստ այլոց, եթէ Գրանտ սպառազինեան յաղթուի Ռիչմոնդի առջև՝ Անգլիոյ միջնորդութեամբ Հարաւի անկախութիւնն ընդունելու համար։

—Պարսից շահն Կասպից ծովի եզերքն բնակուած Թիւրքմաններու աւարառութեանն վախճան տալու համար 20,000 զօրաց մէկ բանակ խաւրեց իր Սեղեհաղարի հրամանին տակ որ Աստրաբատի և Մազանդարանի գաւառներն յիշեալ կողոպտողներէն մաքրէ։

—Պետերբուրգի Գերնանական Գազէթն կհաստատէ թէ Ռուսիա Հիւսիսի վերայ ունեցած իր ժառանգական իրաւունքն Օլդենբուրգի մեծ դքսին անցուցերէ։ Եթէ այս համբաւս ստուգուի՝ դքսութեանց և Օղոստենբուրգի դքսի խնդիրն նոր կերպարանք կառնան և լուծման առջև նորանոր դժուարութիւններ կհանեն։

—Օսմանեան կայսերութիւնն հեռագիր թելերն դուանի յարատևութեամբ կբաղմապատկէ իր երկրին մէջ։ Գիտցուած է արդէն որ Պոլսէն մինչև Բաղդադ գնացող թելն լմնցեր է. այս օրերս ալ մայրաքաղաքէն մինչև Տրապիզոն շինուեցաւ, եւ Երզնկա եւ Սեբաստիա քաղաքներն ալ իրարու հետ կապուեց։

—Ռիչմոնդի լրագիրներն Հարաւի զինուորական վիճակն շատ յաջող է, կըսեն. եւ Լիի յաղթութիւններն հասարակաց ուրախութեան առիթ եղան։ Անոնք կյաւելուն թէ Բրագգ ծեծեց Բըսլը, թէ Սիդել կատարեալապէս պարտեցաւ Նիւ Մարկետի մօտ եւ թէ Բենկս դեռ Կիրբի Սմիթի առջևէն կխուսչի։

ՖՐԱՆՍԱ.

Ֆրանսայի զօրքն 16,000 հետեւակ եւ ձիաւոր օգնութիւն ուղարկեալ սկսան Օրանի ապստամբներն երկաթի շրջանակի մէջ ամփոփել, եւ յաղթութենէ ի յաղթութիւն գնալով հարկեցին վտարանջեալ ցեղերէն մէկ քանին ողորմութիւն (աման) պաղատել։ Ռէլիզանի եւ Մինայի դաշտերն ապստամբներէ մաքրուեցան. եւ հեռագրական հաղորդութիւնն վերստին հաստատուեցաւ։ Գնդապետ Լափասսե Աւմամրաներու եւ Ուլեդ-Սարերու արտերն ապականեց եւ 1,500 անասուն առաբեց։ Զօրավար Իւսուֆն Էլ-Մոյա կործանեց։ Զօրավար Ռոզ Դար-Բեն-Աղդալահի յարձակումն վանեց եւ 200 մարդ կոտորեց։ Ջերել-Աւմուրի ապստամբներն հարկադրեցան ողորմութիւն խնդրել զօրավար Իւսուֆէն։ Ռոզ զօրավարն Սի-էլ-Աղերեց մարարուի (որ ապստամբութեան դրդռիչն էր) խմբին պատահելով՝ չարաչար զարկաւ եւ ցրուեց. և մարարուն ալ, կըսուի թէ սպանուեր է։ Լափասսե գնդապետն ալ ուժգնակի կհալածէ Ֆելիատաներն, որք խապառ անօգնական մնացին։

—Ֆրանսայի բանքն, որ իր գործողութեանց եւ վիճակի հաշիւն, մինչև ցայսօր, ամիսն մի անգամ հասարակութեան կտար, և շատ անգամ ալ, ամսու մէջ տեղերն, անախորժ լուրերու իր լռութեամբն տեղի տալով, ոչ սակաւ վնասի պատճառ կըլլար, այսուհետեւ, ամեն հինգշաբթի երեկոյի Մօնիտեօրի միջոցաւ իր վիճակն իմացնելու է ժողովրդեան։

ԹՈՒՆԻՍ

Այս երկրիս համբաւներն օր ուրաւ կդէջնան։ Հանգստութիւնն եւ ապահովութիւնն բոլորովին վերցուեր են. ամեն տեղ հարստահարութիւն, կեղեքանք, յափշտակութիւնք, նախատինք, յարձակմունք եւ ապանութիւնք՝ արձակ, հանարձակ կգործուին. և Մոհամմեդ-էլ-Սադոկ Բէյն, իր պալատին մէջ փակուած, կորստական մէկ ճամբայ բռներէ, որ հասարակութեան շատ վնասակար է, և օր քան զօր շփոթուած խնդիրն տիրակցութեան (դիպլոմանի) մէջ բանսարկութիւն ընելով կկարծէ լուծել։ Մինչ այս, մինչ այն ապստամբութիւնն կծաւալի միշտ, իր գործողութեան

Եւ 'ի ճախմէ սիրոյ դրօշակ
Հայե՛ր՝ մտնանք անոր տակ։
Ժամանակին խորէն անբաւ
Կուսին մատն է՞ր երեւցաւ,
Ցրուեց մտաց ամպեր մթին
Բացաւ սիրոյ մեզ ուղին։
Կեցցէ՛ միշտ յաւէրժ
Կոյսն զուարթուն,
Վատին 'ի վրէժ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։

Հայեր՝ յառա՛ջ, ոխ 'ի բաց
Կուսին ելնենք արդ 'ի յայց,
Եղբայր եղբօր ձեռք սիրտ տուած
Համբոյր մի տանք սիրաղգաց։
Կա՛ց Հայ Աստղիկդ՝ կա՛ց անսասան
Շնորհիւ Վեհին Օսմանեան,
Եւ քեզ կեցցեն մանկունք Հայոց
Ի սիրարծարծ քոյին ծոց։
Կեցցէ՛ միշտ յաւէրժ
Կոյսն զուարթուն,
Վատին 'ի վրէժ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։

Աղքատասիրաց ընկերութիւն

Իզմիրի պատուելի Հայոց ծոցին մէջ, երբ տարիէ ի վեր, բանի մի մարդասէր և հոգեսէր երիտասարդաց գովանի ջանքով Աղքատասիրաց Ընկերութիւն մի կազմուեր է, որ 1862. Մայիսի մէկէն սկսեալ մինչև այս տարի Մայիսի մէկն, 465 աղգային և օտարազգի չքաւոր հիւանդներ խնամեր է, որոյմէ 433 անձինք կատարելապէս առողջացեր են, 11 անձինք դեռ հիւանդ են և 21 անձինք վախճաներ են։

Աղքատասիրաց Ընկերութեան Պատուելի հիմնադիրներն և հոգաբարձուներն աղէկ զգացերեն անշուշտ աստուածային պաշտելի պատգամն, որ կըսէ. «սիրեսցէս զընկեր քոյ իբրև զանձն քոյ.» ուստի և գովանի անձնուրացութեամբ բարեպաշտ ունևորաց ողորմած սիրտն բաղխելով՝ անոնց աւելորդովն չքաւորաց անհրաժեշտ պիտոյքն կհոգան և աստուածային շնորհաց բաշխող կըլլան։

Մեր ժողովրդեանն, մեր ընթերցողացն ողորմածութիւն բարոշելու հարկ չկայ, վասնզի ամենքն ալ, շատ կամ սակաւ, ողորմութիւն տալն իրենց բարեպաշտ նախնեացմէ սովորած են և իբրև պարտք կկատարեն։ Այս ինչ միայն ուշադրութեան արժանի է, որ անծանօթ, երբեմն ևս անկարօտ չքաւորաց տուած ողորմութիւնն ճշմարիտ աղքատներուն և հետևաբար մեր կարեկցութեանն արժանաւոր աղքատներուն վնաս կբերէ. իսկ Իզմիրի Աղքատասիրաց Ընկերութիւնն, որու մէջ քահանաներ կան, որք ժողովրդեան վիճակին և և պիտոյից ճիշդ հմտութիւն ունին, որու մէջ օրինաւոր բժիշկ կայ և որոյ անդամներն, ամենն ալ, բարեհամբաւ և բարեյոյս անձինք են, կրնան կատարեալ երաշխաւորութիւն ընծայել թէ Աղքատասիրաց Ընկերութեան անուամբ տրուած տուրքն վայելչապէս, յօդուտ և ի մխիթարութիւն յաւաղնեալ մարդկութեան և ի փառս աղքատասիրին Քրիստոսի ի գործ կածուին։ Այն իրի ոչ միայն կգովեմք և կբաջալերեմք յիշեալ Ընկերութեան պատուելի անդամներն յարատևութեամբ շարունակել իրենց մարդասիրական ձեռնարկն. այլ և կհրաւիրեմք Մանչեստերի մեր բարեպաշտ հօտն, որքան կարելի է, առատութեամբ հանգանակել իրենց ողորմութիւնն յիշեալ Ընկերութեան. և Երկրագունդի 16 և 17երրորդ թերթերն անոնց նուէրքն ընդունելու, հրատարակելու և իրենց տեղն ամբողջապէս հասցունելու պատրաստ են։

[Տես թիւ 3 4 և 13]

«Ելենովկան բաւական մեծ աւան է, լաւ ևս, գաղթականութիւն, որոյ մեծ մասն են Մալական Ռուս աղանդաւորներ, որոյ վերայ, վերն խօսեցայ։ Անոր աշխոյժ երևոյթն ինձ հաճութիւն պատճառեց։ Այժմն տեղ գործունէութիւն տեսի. տուներն նոր են, կենցաղավարութենէ՝ գոհ, որք եւ կցցնէին թէ անոնք նոր կենդանութիւն ստացերեն այս գաւառս բնակելով։»

«Նախնի աշխարհներու հոյակապ աւերակաց տեսքն մեր երևակայութիւնն կապշեցնէ։ Մեր միտքն անցեալ ժամանակներու վերայ կդառնի եւ կբովանդակէ այն իրողութիւններն, պատմութիւններն և մեծ յիշատակարաններն, զոր թողերեն։ Այն մեծութիւնն անցեր, դնացեր է. անիկա մեռեր է առ յաւիտեան. այլ անոնց խրատներն մնացեր են։ Այսպէս ըլլալու է տպաւորութիւնն, զոր Եգիպտոսի ահագին աւերակներու վրայ ստանան։ Մարդ այսպիսի աւերակներ տեսնելէ յետոյ անապատ քաշուելու է։»

«Ասոր ներհակ, չկայ այնպէս տխուր բան, որպէս այն կենդանի աւերակաց երևոյթն, որք, Թուրքաց եւ Պարսից աշխարհներն շատ անդամ կտեսնուին, ուր մեր աչաց առջև կներկայանայ հոգեվարք կենցաղավարութիւն, ինչպէս մէկ ախտացեալ հիւանդ, որ օր աւուր կծիւրի։ Եթէ ասոր տեղ տեսնես դու հոն, ուր դեռ բանի մի տարի յառաջ կտիրէին քայքայումն եւ անապատ՝ նոր կենդանութեան տեսարան եւ քրիստոնէական գործունէութիւն՝ այնպիսի յոյս կստանաս, զոր այլ ուրեք անօգուտ է փնտռել։»

«Իմ անցած բոլոր երկիրն կջանայ վերականգնիլ աւերակաց տակէն, որոյմով ծածկուած էր 40 տարի յառաջ։ Զուրխլու Հայոց գաղթականներ տեսի, որք բնակութիւն հաստատերեն հոն սյժմեան կառավարութեան տակ։ Ելենովկա Ռուսաց գաղթականներ տեսի, որք խղէա կտան այն կենացն, որ պիտի տիրէ հոն երբոր Ռուսիա զարգացունէ այն հաղորդակցութիւններն ու յարաբերութիւններն, որք կկապեն զանոնք նոր աղգաց հետ։»

«Ով գիտէ թէ 50 տարի ետև ինչ ըլլայ պիտի այս երկիրս, ուր տոկուն եւ բարեյոյս Հայոց ազգն կձգտի զարգանալ։ Անշուշտ, ժամանակ գալու է, որ վաճառականութիւնն այս երկրիս կերպարանքն փոխէ։ Գուցէ 50 տարիէն յետոյ ճանապարհորդն երկաթուղիով անցնէ պիտի անապատներն, որք այն ատեն բնակութեամբ լցուած ըլլալու են. եւ ուր կարավաններու հանդիպեցայ, որք հոլիզոնի մէկ կողմէն կանցնէին։ Տեսարանն իր նախնական դոյնն կորսնցնէ պիտի։ Բոլորովին տարբեր կերպարանք ստանայ պիտի այն երկիրն, որ իր դիրքովն սահմանուած է Ռուսիոյ լայնածաւալ պետութեան կարևորագոյն կետերէն մէկն ըլլալ։»

«Ելենովկայի փոստի հանգոյցն գեղի այն գլխն է, մէկ վերստ հեռի։ Հոն հասնելով խնայայ որ ուղին եւ ծովակի ափն ձգեմ պիտի, եւ թէ այլ ևս չպիտի ճաշակեմ անոր անուանի կարմրախայտերն։ Ափիկա գիս տրտմեցուց։ Փոստի սայլավարներէն մէկն գիս նեղութենէ ազատեց թռչելով թամբի վերայ, որ երթայ եւ ձուկ փնտռէ, որ եւ երկու հատ նոր բռնած բերեց։ Ճարպկութեամբ անոնց վրան սպարեց եւ փսխաթի (հասքր) մէջ պատեց, զորս Ախթի հանգոյցն, որ 15 և կէս վերստ հեռի է, մէկ բարի կնիկ եփեց։ Թարմ կարագով եւ անոնցմով համեղ նախաճաշ ըրի, որ օրն ի բուն գիս յաղ պահեց։ Անոնց զօրեղ եւ սպիտակ վարդագոյն միսն ինձ աւելի փափուկ եւ անուշահամ երևցաւ քան թէ Գենեվի ծովակի կարմրախայտերունն։»

«Սևանայ լճի տատանձին հանդամանքէն մէկն է հոն թափած ջուրերու աւելորդի սրտաբռ եղելու խնդիրն. ըստ որում 20էն աւելի գետ և առու հոն կթափին, եւ անիկ մէկ գետ միայն կելլէ, զոր Դիւրուա սուտ Զանգի կանուանէ, որ և իրօք Զանգի գետն կըլլայ 30 վերստ հեռի, երբ, կարծեմ, Պասխա գետն կընդունի, որ Արբաչօ ըսուած Բամբակի ողնաշարէն կիջնայ։ Ելենովկայէն սակաւ մի հեռի այս դետակիս փոքրիկ կամուրջն կանցնեն։ Հարկ է ընդունիլ որ չորդիացումն ծովակի ջուրի աւելորդ մասն կցնդեցնէ։»

«Սարերու շրջանակի մէջ եղած Յոհաննէսի հանդոյցն անցնելէն յետոյ, ուր երկիրն, ամեն տեղ, առատօրէն պորփիւր կընծայէ, եւ ուր մուք եւ մրագոյն գայլախագի (օբսիդիան) ընտիր նմուշներ հաւաքեցի, որք հրաբղխային երկիր ըլլալու նշան են, Իլառի հանդոյցն հասի, ուստի դեռ 16 և կէս վերստ կար մինչև Երևան. ճանապարհն միշտ զատիվայր է, ինչպէս լերանց մէկ կիսաթատրոն։ Հասի ես Հայաստանի ճոխ դաշտին, լաւ ևս, տափարակին։ Հայաստան! մեծ անուն! մեծ յիշատակարան անցեալ ժամանակաց, մեծ տարր նոր ապագայի! Արևն իր բոլոր փառաւորութեամբն յարևմուտս կխոնարհէր, զոր թեթև ամպիկներով կոսկեզօծէր, որք և ամենապարզ երկնքի վերայ ելևէջներ կձևացունէին։ Ամրան ջերն վերստին դարձեր էր։ Հրիզոնի վերայ Արագածի, ահագին լերան, սքանչելի գիծերն տեսի. անոր յատակն պիրամիդօրէն տարածեալ է, բարձրութիւնն 13,000 ոտք է, կատարն անմաշելի ձիւնով ծածկուած է, որ եւ մանրած հրաբուղխ ըլլալով, և լավա վազցունելով պատառ պատառ եղեր է։»

«Արևելեան հարաւայ կողմն մշուշն դժբախտաբար սատան սիսեռեր Մասիս լերան վերայ, որ ուրիշ մասամբ հաշակաւոր է։ Աչունիս թէև աղահօրէն. այլի զուր, կիմնտռէին անոր շոգեվառ կատարն։ Հետևեալ օրն, ակնկալութենէս աւելի, ինձ ասա հանեցի։»

«Զօրավար Նիկոլոս Կօլիբակինի, Երևանայ նահանգի, զինուորական և քաղաքական կուսակալի դրան առջև իջնելով, ընդունելութիւն գտի, իբրև ճամբորդ, զոր ծանուցերէր մարդասիրաբար իշխան Բարեատինսկին։ Ամենահաճոյ հիւրասիրութիւն վայելեցի նոյն զօրավարի բնակա-

Եր. 97. Institutionum moralium. tom. tertius. Auctore Goaume Azoris Lorcitano, Lugdini. 1612.

Զորրորդ՝ կհարցնեն թէ. կարելի՞ է ապանել ով և իւր սեպհական պատիւն պահպանելու համար։ Օրինակի համար, մէկն կրնէ զմիւսն, որ փախչելով կրնայ ազատիլ, ստիպուա՞ծ է փախչիլ թէև այս փախուստս վատահամբաւութիւն պատճառէ, կամ թէ կարո՞ղ է օրինապէս սպանել յարձակողն փախչելէ ազատելուն համար, որ կրնայ անոր անպատուութիւն բերել. . . Երկրորդ կարծիքն անոնցն է, որք կհաւատան թէ այն ատեն, բուն բնական և աստուածային իրաւանց օրինաւոր է ապահով զնա. և այսպէս երկրորդ կարծիքս աւելի հաւանական է. . .

Եր. 98. քսանն հինգերորդ՝ կհարցնեն թէ. հրաման կա՞յ արդեօք Հասարակութեան, իր փրկութեան համար, մէկ անմեղ իր թշնամիի ձեռքն յանձնել, զոր գիտէ թէ պիտի մեռցուցէ. . . ինձ աւելի հաւանական կերևի որ ասոր հրաման կայ, այսինքն բռնաւորի ձեռքն յանձնել մէկ անմեղ քաղաքացի, ոչ թէ, ստուգիւ, որ զան սպաննէ, ըստ որում ասիկա ներելի չէ. այլ որպէսզի Հասարակութիւնն ապահովուի, թէև անիկա գիտէ թէ բռնաւորն պիտի խողխողէ զնա։»

Եր 99. Valerius Reginaldus. prasis fori paenitentialis. tom II. 1620.

«Դուք թոյն պատրաստեիք ինձ. ինչ և իցէ վարպետութեամբ կրնամ զանիկա ձեր դէմ դարձուցանել (ձեզ խմցուցանել) եթէ ձեր ինձ պատրաստած մահուանէն ազատելու այլ ճար չունիմ։ Դուք կամիք ինձ դէմ սուտ վկայութիւն տալ, որ պատճառէ պիտի ինձ դատակնիք մահու, և անկէ չեմ կրնար ուրիշ կերպիւ ազատիլ. զձեզ սպանելու հրաման ունիմ, ինչպէս ես ինքնին սպանուիմ պիտի առանց ասոր ձեզմով. վասնզի այսպիսի պարագայի մէջ, փոյթ չէ ամենևին, եթէ դուք զիս սպանէիք ձեր սեպհական կամ թէ ուրիշի, այսինքն դահճի պրոյն։ Ուրեմն ասկէ երկու հետևութիւն կհանեմք. առաջինն է այն. թէ որ իր անձի կամ ստացուածոց կարևոր պաշտպանութեան համար, և այս պաշտպանութեանս սահմանին մէջ մնալով, եթէ յարձակողն սպանէ՝ օրինապէս կապանէ։ Երկրորդն այն է. թէ որ իր ստացուածոց պաշտպանութեան համար միայն սպաննէ, երբ ուրիշ կերպիւ չկրնար զանոնք պաշտպանել, յարձակողն սպանելու հրաման կայ։»

«Սակայն գիտել արժան է. երբ ըսինք թէ ստացուածքն պաշտպանելու համար կարելի է սպանել զյարձակողն, պէտք է իմանալ որ անոնք, ըստ դատողութեան մէկ խոհեմ մարդոյ և ըստ պարագայից չափաւոր չըլլան։

Երես 104-105. Stephanus Fagundez. In precepto Decalogi, 1630.

«Մէկ քահանայ սեղանի վերայ ըլլալով պատարագ ընելու առեն, եթէ մէկն անոր վերայ յարձակի՝ նա (քահանան) կրնայ օրինապէս ուրիշ պատարագ ընդմիջել և իր անձն պաշտպանել, և եթէ դինքն՝ պաշտպանելով նա սպանէ զյարձակողն, կրնայ յետոյ իսկոյն սեղանն դառնալ և պատարագի խորհուրդն շնչցունել։»

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիեննայի Սուրհանդակն (լրագիր) հետևեալ արիութիւնն կպատմէ։ «Մայիսի 29ին Հենրի Դրուչօ անուն տասն տարեկան հովիւն կարածէր իր հօտն, ուր կային 20 ոչխար, մէկ ձի, մէկ կով, Գիրօզիերի ցանկին մօտ եւ անտառի եզրն։ Հենրի Դրուչօ տեսաւ որ հօտն յանկարծ ցրուեցաւ և ամեն դի փախաւ։ Գայլն հօտի միջէն ամենադեղեցիկ մէկ ոչխարի վիզէն բռներէր։ Պզտիկ հովիւն կոչեց իր շունն, որ Մնացեալ հօտին հետ կփախչէր։ Այն տղան իր ընկերի անհաւատարմութենէն չվհատելով եւ իր յուսէն զատ այլ դէնք չունենալով՝ իր ոչխարի պաշտպանութեանն վազեց։ Նա մարթի ճիւէն բռնեց եւ գայլու գլխուն հարուած հարուածի վերայ ինչեցուց, որ չէր ուզեր բնաւ իր որսն թողուլ։ Վերջապէս 5 կամ 6 բոպէ խիստ սաստիկ կռուելով, գայլն յաղթուեցաւ եւ տղայի ձայնէն վախնալով՝ ամենայն արագութեամբ փախաւ։

«Պզտիկ հովիւն կոչեց և փնտռեց իր հօտի մնացորդն. ամեն բան աներևոյթ եղեր էր. ոչխար, ձի, կով եւ շուն։ Մինակ մնալով իր զոհին հետ՝ սկսաւ լալ. եւ տխուր իր տիրոջ տունն դարձաւ։ Շատ ուրախացաւ տեսնելով իր բոլոր հայտակներն, բոլորովին անսպասիս. փարախին մէջ հաւքուած, ուր դարձեր էին իրենք իրենց։»

Բողոքական կրէցի գիւղակ անունով Նիւ Եօրկի Փէվիէր (լրագիր) հետևեալ վէպն կպատմէ։ «Հաւատացեալներն ժողվեցան. եւ երէցն, որ ողորմութիւն տալ քարոզերէր, իր գլխարկն ժողովրդեան մէջ շրջաբերել տուաւ նուէրքն հաւքելու համար։ Գլխարկն տաճարին մէջ շրջան ընելէն յետոյ երէցին դարձաւ, որ և ոչ մի ստակ տեսաւ հոն։ Այն ատեն պարպեց զայն սեղանի վերայ որ ցցնէ թէ անոր մէջ բան չկար ամենևին, և ջերմեռանդութեամբ աղաղակեց. «Շնորհակալ եմ, Աստուած՝ որ գլխարկս, այսպիսի ժողովրդեան ձեռքէն անցնելէն յետոյ, ինձ վերադարձաւ։»

—Տուսնէի Լիկոնոմիին Մուրկուրտէն (Բելգիա) կըզրէն. «մեր հասարակութիւնն տեսարան եղաւ մէկ այնպիսի անհերողութեան, որ անցաւ այն ամենն, զորս մամուլն ծանուցերէր հասարակութեան մինչև ցայժմ։ Մայիսի 12ին մէկ պառաւ կնիկ, որ գնայեր էր փոսէն ջուր հանել, դիպուածով հոն ինկաւ եւ խղդուեցաւ։ Այսպէս եղաւ զէթ այն ամեն անձերու միաձայն կարծիքն, որք, ամենէն առաջ, դատն խղդուածի մարմնոն։ Գիտակի դիրքն, փոսի չորս դին նշմարուած հետքն բաց ի պատահարէ այլ կարծեաց տեղի չէին տար, որ եւ, մեռածի զառամութեանն նայելով, շատ ալ կարելի էր։»

Ի՞նչ ապացոյց ունէր Մուրկուրտի աւագ քահանան (պապտարան) որ յայտնեց թէ խեղճ պառաւի մահն անձնասպանութեան արդիւնք էր. ոչ ոք չգիտէ։ Սակայն նա պարզապէս մերժեց իր պաշտօնի օժանդակութիւնն և վճռեց թէ դիակն շնորհ անկիւնին (coin des chiens) մէջ պիտի թաղուի, Մինչ հոս եղածն Գանդ, Իսկիլ, Ալէն եւ այլ 20 գաւառներու մէջ, ասկէ առաջ պատահածներու կրկնութիւնն էր։ Բայց և այնպէս չէին հաւատար թէ փոխանորդն ալ անոր պէս եռաղնոտ ըլլայ, որ իր մեծաւորի մոլեռանդական որոշումն աւելի ծանրացնելն բարի սեպեց։»

«Թաղման օրն երբ նաչ կրողներն դերեզմանոցի դուռն գնային՝ փոխանորդն իր շապկին հագած անոնց առջևն ելաւ և ըսաւ թէ. հանգստարանի սովորական դռնէն չներեր որ անցնին, ըստ որում դիակն օրհնուած երկրի վրայէն անցնելով կպղծէ զայն։ Հասարակութիւնն իր բարկութիւնն մրմնջելով յայտնելով, նաչ կրողներն բռնադատուեցան խաղաղութեան, ողորմութեան և սիրոյ պաշտօնէի հրամաններուն հնազանդիլ, եւ դուրսէն դերեզմանատան շրջապատին գնալով հոն կանգ առին, ուր փոսն փորուած էր. անկէ դագաղն և դիակն պատի վրայէն նետեցին, որ խակայն հողի տակ դրին։»

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Իրլանդա գեղացիին մէկն պարտիզի մէկէն մէկ գեղանախնձոր կդողնայ. դիպուածով պարտիզպանն կտեսնէ և գեղացին դատի կհրաւիրէ։ Երկար բարակ հարցուփորձ ըլլալէն ետք դատաւորն երկու վկայ կուզէ պարտիզպանէն. վկաներն կուգան և կհաստատեն տեսածնին. այն ատեն դատաւորն կդատնայ և գեղացիին կըսէ. հիմա ի՞նչ ըսելիք ունիս, Պարոն՝ ահա երկու ալ վկայ կհաստատեն թէ աչքովնին տեսածն անցածներն։ Գեղացին ապուշ կերպով կպատասխանէ. ներեցէք, տէր՝ դուք միայն երկու մարդ բերիք, որ գեղանախնձոր գողնալս աչքովնին տեսերեն. և կհաստատեն. ես ձեզ հարիւր մարդ կրնամ բերել հիմա, որ պիտի հաստատեն և երդում ալ ընեն թէ իմ գեղանախնձոր գողնալս չեն տեսած, ուրեմն ի՞նչ իրաւունքով կրնաք զիս դատապարտել։

Այս խմանալէդ ետք եկուր, ըսէ՛ թէ գեղացիք միամիտ կըլլան!. . .

—Պարոն Համբարձումի սովորութիւն ունէր, ամեն շաբաթ երեկոյ, կերակուրէն ետք իր ընտանիքն մէկ սրահի մէջ ժողվել և այն օրուան հրատարակած լրագիրն բարձր ձայնով անոնց կարդալ։ Անցեալ շաբաթ, իր սովորութեան համեմատ, լրագիրն սկիզբէն մինչև վերջ կարդալէն ետք, կարգն ծանուցումներուն եկաւ և այս հետևեալը կարդայ. «Ղալաթիա, մեծ ճամբուն վերայ մէկ քսակի մէջ հաղար մէճիտիէ լիրայ գտնուած է, որ առանց զալչելու ոստիկանութեան դուռն յանձնուած է. կծանուցուի թէ այս գումարս կորսնցնողն ով որ է՝ երթայ դանձապետն տեսնէ, իր սեպհականութիւնն հաստատէ և յիշեալն առնէ։» Այս ծանուցումս ամենու հետաքրքրութիւնն շարժեց. և Պարոն Համբարձումի ութտարեկան աղջիկ պղտի Վասիլիին, որ սկիզբէն ի վեր մտադրութեամբ ականջ կդնէր, մէկէն մտքն դարձաւ և ըսաւ։» Մամա՝ ես գիտեմ թէ այս հաղար ոսկիս կորսնցնողն ով է, շատ աղէկ գիտեմ թէ որի կվերաբերի։» Բահ! ըսաւ մայրն «ապուշ՝ դու ո՞ւրկից պիտի գիտնաս։» «Ապուշն դուք էք, որ չուտով ամեն բան կմոռնաք» պատասխանեց Վասիլին. ես «գիտեմ» կըսեմ նէ՝ գիտեմ. «երկուշաբթի երեկոյ քեռիս հոս եկաւ, կերակուրի հրամայուցինք, սեղանին վերայ ինքն չէ՞ր մի հօրս ըսողն թէ. այն օրն, առաւօտուն Ղալաթիա Խավեար խանն կոնսոլիդէյի մէջ 1,000 մէճիտիէ լիրայ կորսնցուցեր է. հիմա այն գըտնուածն անո՞րն է-մի, չէ՞ մի՝ դուք ըսէ՛ք». . .

—Մարդիկ ըլսաւորութեան մէջ այնչափ յառաջ գնացեր են որ իրենց նմաններէն զատ, սկսերեն շատ անասուններ ալ ընտանեցնել և գաղաններն մեղմել։ Այս տարի Եւրոպիոյ կրկէսներու շատին

Անթափ Թ Մարբա—Grey T Cloths.

19	12×10	2 0	22	5/ 0	5/ 6	Լաւ տեսակներն կարի կինտուուին եւ բիչ մի սուղ են, հասարակ տեսակներու գիներն անփոխոխ են։
„	12×12	2 8	„	6/ 0	6/ 6	
„	15×14	3 0	„	7/ 0	7/ 6	
„	15×15	4 0	„	8/ 7½	9/ 7½	
29	12×10	4 0	24	8/ 7½	9/ 3	
„	14×12	5 0	„	10/ 6	11/ 6	
„	15×15	6 0	„	13/ 3	14/ 3	
32	14×13	6 0	„	12/ 6	13/ 6	
„	15×15	6 0	„	13/ 3	14/ 3	
„	15×15	7 0	„	15/ 6	16/ 9	
„	17×17	7 0	„	17/ 6	18/ 9	
36	15×15	8 0	„	18/ 3	19/ 3	
„	17×17	8 0	„	20/ 0	21/ 6	

Անթափ Ամերիքան—Grey Long Cloths.

27	17×17	7 0	36	17/ 6	19/ 3	Լաւ և լայն տեսակներն կուզուին և գիներն կբարձրանան. ստորին տեսակներն հանդարտ և առանց փոփոխութեան են։
32	„	8 0	„	20/ 0	22/ 0	
36	14×11	6 0	„	14/ 3	16/ 0	
„	14×12	7 0	„	16/ 4	18/ 9	
„	14×13	8 0	„	18/ 0	21/ 6	
39	14×13	9 0	„	19/ 6	23/ 6	
„	14×13	10 0	„	21/ 8	25/ 6	
45	14×12	9 0	„	19/ 6	23/ 6	
„	14×13	10 0	„	21/ 8	25/ 6	

Անթափ Շրտինկս—Grey Shirtings.

39	12× 9	5 4	38½	13/ 0	13/ 9	Հնդկաստանի և Զինաստանի չրթինկներն շատ չեն փոխուրդուիր. և գիներն ընդհանրապէս անփոխոխ են։ Լաւ և ծանր տեսակներն 3 փենի բարձրացան
„	14×10	6 0	„	15/ 0	16/ 0	
„	14×12	7 0	„	17/ 0	18/ 0	
„	14×13	7 0	„	17/ 6	18/ 6	
„	16×15	8 4	„	20/ 6	22/ 0	
„	16×16	8 8	„	21/ 6	23/ 6	
„	17×17	8 4	„	22/ 6	23/ 9	
45	14×10	7 0	„	17/ 6	18/ 6	
„	14×12	8 0	„	20/ 6	21/ 6	
„	16×15	9 0	„	22/ 9	24/ 0	
50	16×15	10 0	„	25/ 0	26/ 6	
54	16×15	11 0	„	28/ 6	30/ 0	

Անթափ Մերմեր—Grey Jacconets.

39	10× 8	2 1	20	5/ 9	5/10½	3 փենի բարձրացան. ասոնց ճերմակն թոփին 3 փենիկն 4½ փենի աւելի են ըստ տեսակի պատրաստութեան։
„	12×12	2 2	„	6/ 1½	6/ 6	
„	14×14	2 8	„	7/ 1½	7/ 6	
44	12×12	2 6	„	7/ 3	7/ 9	
„	14×14	2 12	„	8/ 0	8/ 6	

Անթափ Միւլ—Grey Mulls.

39	10× 8	1 5	20	4/ 6	4/ 9	Թոփին գրեթէ 1½ փենի բարձրացան. ասոնց ճերմակն ըստ տեսակի պատրաստութեան 3½ փենիկն 6 փենի աւելի է։
„	10× 9	1 7	„	4/ 9	5/ 0	
„	12×11	1 12	„	5/ 9	6/ 0	
„	14×12	1 10	„	6/ 1½	6/ 4½	
„	14×13	1 9	„	6/ 3	6/ 6	
„	16×14	1 9	„	6/ 4½	6/ 7½	
44	16×15	2 1	„	7/ 1½	7/ 6	

Ճերմակ Սալաչիուր—White Tanjibs.

29	1 12	12× 9	20	5/ 1	5/ 3	Առանց մասնաւոր փոփոխութեան։
„	2 0	14×10	„	5/11	6/ 1½	
33½	2 0	12×10	„	5/11	6/ 1½	
34½	2 8	14×10	„	6/11	7/ 1½	
38/9	2 8	12×10	„	7/ 0	7/ 2	
„	3 0	14×10	„	8/ 2	8/ 4½	
43	3 8	14×10	„	9/ 2	9/ 4½	
46/7	3 12	14×10	„	10/ 4½	10/ 7½	

ՄԱՆԱԾՔ

Վոտրը Տուիստ—Water Twist.

				հասարակ.		երկրորդական.		առաջին.	
No.	4/14	միջ. թիւ	12	1/ 4	1/ 7	1/ 9	2/ 4	2/ 5	2/ 8
„	16/24	„	20	2/ 1	2/ 3	2/ 4½	2/ 7	2/ 8	2/11
„	26/32	„	30	2/ 4	2/ 6	2/ 8	2/ 9	2/11	3/ 1
„	38/42	„	40	2/11	3/ 0	3/ 1	3/ 2	3/ 3	3/ 5

Կարի կինտուուի և Լիվրբէլն ½ էն 1 փենի բարձրցան։

Միւլ Տուիստ—Mule Twist.

No.	4/14	միջ. թիւ	12	1/ 2	1/ 7	1/ 6	2/ 3	2/ 5	2/ 7
„	16/24	„	20	1/ 9	1/11	2/ 1	2/ 5	2/ 6	2/ 9
„	26/32	„	30	2/ 0	2/ 2	2/ 3	2/ 6	2/ 7	2/10
„	38/42	„	40	2/ 2	2/ 4	2/ 5	2/ 8	2/ 9	3/ 2

Առանց մասնաւոր փոփոխութեան։

Էքստրա Մանած—Extra Hard.

No.	4/14	միջ. թիւ	12	1/ 8	1/11	2/ 1	2/ 5	2/ 6	2/ 9
„	16/24	„	20	—		2/ 5	2/ 7	2/ 8	2/10
„	26/32	„	30	—			2/10	2/ 4	3/ 0

Անփոփոխ։

Կրկնաթել Մանած Հիւսելու և Կարելու

Double Yarns, Knittings, and Sewings.

No.	4/14	միջ. թիւ	12	1/ 9	2/ 0	2/ 1½	2/ 4	2/ 6	3/ 0
„	16/24	„	20	2/ 2	2/ 3	2/ 5	2/ 8	2/ 9	3/ 2
„	26/32	„	30	2/ 6	2/ 8	2/10	2/11	3/ 0	3/ 6
„	40				2/ 9	2/11	3/ 0	3/ 3	3/ 9

Անփոփոխ։

ԲՈՒՐԴ։ Լիվրպուլ և Լոնդոն։ 18 Յունիսի։

Բուրդի շրջաբերականն ամէն ամիս ելլելով՝ Երկրագունդն ալ այսուհետև անոնց գիներն ամէն ամիս պիտի փոխէ։ Դոնկաստերի և Մալտոնի վաճառականներն բուսական մեծ քանակութեամբ բուրդ ծախուեցաւ և բարձր և հաստատուն գիներով։ Դոնկաստեր աւելի զնողք կային. իսկ Մալտոն՝ աւելի ծախող։

	գին Լիվրէի	
	հիւ. փեն.	հիւ. փեն.
Եգիպտոսի ճերմակ լաւն	1/ 4	1/10½
Ալբանիայի, Վիտինի և Սկոտիայի լաւն	1/ 1½	1/2½
Լինկիւրնի ճերմակ Փիլիկ	2/ 9	2/10
Իզմիրի լուացուած Ա. տեսակն	1/ 2½	1/3½
Սիդնէյի լաւն	2/ 2	2/10
Պարսից ճերմակ Ա.	1/ 5½	2/3
Ռուսիոյ լաւ մերինոս	1/10	2/8
Սպանիոյ	1/ 6	2/5
Բրուկի լուացուածն	1/ 2½	1/5
Նոր Զելանդի	/10	2/1
Մեքսիկայի	0/ 0	0/0

ՄԵՏԱՔՍ։ Լոնդոն։ 18 Յունիսի։

Մետաքսի շրջաբերականն, ամիսն մի անգամ ելլելով, Երկրագունդն ալ այսուհետև, մետաքսի առևտուրի վերայ ամիսն մի անգամ պիտի խորհրդածէ, և անոր գիներն փոփոխէ։ Շաբթուս մէջ ծախուեցան 13,094 լիվրէ հում մետաքս, որոցմէ 10,434 Ռուտերդամ. 212՝ Բուլոյն. 2,046՝ Համբուրգ. 402՝ Բելգիա և այլն։

	գին լիվրէի։	
	հիւ. փեն.	հիւ. փեն։
Բանկալայի Ա. տեսակն Սուրատի	19/ 0	21/ 6
= Ռաղնայի լաւն	0/ 0	0/ 0
Զինաստանի թիւ 1 և 2	19/ 6	24/ 6
= 3 և 4	18/ 0	21/ 0
Յոփոնի Մէքաչի լաւ տեսակն	0/ 0	0/ 0
= Մաչտահի „	19/ 6	21/ 6
Պարսկաստանի Ա. տեսակն	13/ 0	17/ 0
= միջակ	12/ 0	13/ 6
Թուրքաստանի. Բուրսայի Փաքրիքա	27/ 0	31/ 0
Իտալիոյ Միլանի Բերգամի	22/ 0	25/ 0

ԿՇԵՓՔԻ ԱԳՐԱՆՔ։

Սուրճ մոխոն է լեռպէէն 3 ֆէնէ. Ցրբէնէ Քուօրեբէէն՝ 1 ղէլէն. Թուղն է ղահվէ խանէաբէն՝ 7 ղէլէն. Ռոմէ ֆալանէն՝ 10 ղէլ. 2 ֆէնէ. Թուղ ղոֆաբէ խանէաբէն՝ 12 ղէլ. 8 ֆէնէ. Պէնէնէն՝ 13 ղ. 10 ֆ. Հերմանէն՝ 16 ղ. ղոֆանէն՝ 18 ղ. 4 ֆ. Թէյէ լեռպէէն՝ 1 ղէլ։

	գին խանթարի։	
	հիւ. փեն.	հիւ. փեն.
ՇԱՔԱՐ։ Բանկալայի կաուր	0/ 0	0/ 0
= Բենարէսի ճերմակն	44/ 0	46/ 6
= Դատի	39/ 0	43/ 6
= Մադրասի ճերմակն	47/ 0	51/ 6
= Զինի և Սիամի ճերմակ և դեղինն	43/ 6	47/ 0
= „ թուխ տեսակն	33/ 6	40/ 6
= Բրազիլի Բահիայի	41/ 6	46/ 0
= „ 10 լիվրանոց գլուխ	38/ 0	39/ 0
= Հավանայի ճերմակն	48/ 0	50/ 0
= Արևմտեան Հնդկաց միջակ	41/ 0	41/ 6
= Գուատեմալայի լաւ սեռն	37/ 6	43/ 6
= Մանիլայի „	0/ 0	0/ 6
= Յավայի „ „	43/ 0	48/ 0
ՍՈՒՐՃ (քահվէ) Մէքքէյի կամ Եմենի	94/ 0	102/ 0
= Յավայի և Բատավիայի	76/ 0	86/ 0
= Պորտո Ռիկոյի	67/ 0	84/ 0
— Այն Դոմինգոյի	62/ 0	72/ 0

		խանթարն			
			հիւ	հիւ	
			փեն	փեն	
ԲՐԻՆՋ	Բանկալայի	- „ -	9/ 3	14/ 0	
=	Մադրասի	- „ -	8/ 0	10/3	
=	Փատնայի	- „ -	12/ 6	21/ 0	
=	Առուսանի	- „	7/ 9	10/ 6	
ՅՈՐԵՆ	Օղեսայի Քուօրդերն		40/ 0	43/ 0	
=	Թիւրքիայի	- „	0 / 0	0/ 0	
ԳԱՐԻ		- „	25/ 0	29/ 0	
ՄՍՐԱՅՈՐԵՆ		- „	29/ 0	30/ 0	
ԿՏԱՎԱՏ	Եգիպտոսի	„	56/ 0	65/ 0	
=	Ոիպոյի Ա.	- „	0/ 0	0/ 0	
ԿՈՃ (զնճէվիլ)	Յամայիքայի խանթարն		140/ 0	190/ 0	
=	Ափրիկէի	- „	50/	0/ 0	
ՌՈՄ	Յամայիքայի	- գալոնն	3/8	4/8	
=	Կղզեաց և Հնդկաստանի	„	1/4½	0/ 0	
ՊՂՊԵՂ (բիբէռ)	Մալաբարի սեռն լիվրէն		/4	4½	
=	Սինգափորի սեռն	„	/3½	/3¾	
=	ճերմակ տեսակն	„	/6	1/1	
ԹԷՅ	Կոնգու	- „	/7½	2/9	
=	Սուչոնգ	„	1/0	2/8	
ՏԱՔԴԵՂ	(բահար)	- „	2/0½	2/¾	
ԱՖԻՈՆ	Թուրքաստանի	„	19/0	19/6	
ԽԼԺ	(զամք) Արաբիոյ խանթ.		65/0	84/0	
=	Սենեգալի		57/0	80/0	
ԳԽՏՈՐ	(մնաղ). Թիւրք. կապոյտն	„	170/0	190/0	
=	ճերմակ և այլ տեսակ	„	80/0	90/0	
ՃԵՀՐԻ	Պարսկաստանի	„	75/0	85/0	
=	Իզմիրի		39/0	42/0	
ԿԱՂԻՆ ՎԱՅՐԻ	(փալամուտ) Թոնոն		14/0	17/0	
ՏՐՕՆ	(քեօք բօյա) Իզմիրի. խանթ.		48/0	52/0	
=	Արաբիոյ, Աստրիքի և Կիպրոսի		36/0	42/0	
=	Բոմբայի	„	24/0	25/0	
ԿԱՆԵՓ	Ոիպոյի	37	10/0	0/0	
=	Մանիլայի	„ 33	10/0	35	10/0
=	Բոմբայի	18	0/0	29	0/0
ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ	(քրմզ) ճերմակ. Լիվրէն		3/3	3/8	
=	սեռն	„	3/3	4/8	
ԼԵՂԱԿ	(չիվիտ) Բանկալայի լաւն	„	8/0	8/4	
=	միջակ և ստորին	„	6/0	7 /3	
=	Ուզին	„	2/0	6/6	
=	Մադրասի ամեն տեսակն		1/0	5/9	
=	Փիւրբահն	„	1/9	6/6	
ՇԻԲ	պլուխ խանթ. միր.	6	0/0	6	5/0
ՆՇԱԴԻՐ	„	6	0/0	6	/2½
ՔԲՐԲՄ ԹԱՐԹԱՐ	Ֆրանսայի „		115/0	0/0	
=	դեղին „		95/0	105/0	
=	թուխն „		85/0	92/6	
ՄԱԳՆԵԶԻԱ	„		42/6	45/0	
ՎԱՐԴԻԻՐ	(գիւլ եաղի) օնցան		16/0	24/0	
ՄԵՂՐԱՍՊՈՄ	Հնդկաստա. թոն. միր.	10	0/0	12	0/0
=	Ամերիկայի „	8	15/0	9	0/0
ՃԱՐՊ	Պետերսբուրգի Y. C խանթ.		40 /3	00	40/6
=	Սև ծովէն եկածն „		0/0	0/0	0/0
=	Հարաւային Ամերիկայի „	00	4 /6	00	0/0
ԹՈՒՋ	(ինճիր)	„	35/0	00	55/0
ՁԱՄԻՁ	Վալանսի	„ 00	27/	00	29/0
=	Իզմիրի կարմիրն	„ 00	25/	00	30/0
=	Սուլդան Ա.	„ 00	37/	00	43/0
ՁԷԹ	Կէյլոնի 252 գալոն (թոն).	61	0/0	62	0/0
=	Արևելքի և Մալթայի	„ 56	0/0	00	10/0
	Թրիեստի	„ 58	0/0	0/0	0/0
ՄԵՏԱՂԻ	պղինձ. սանի տակ	„ 105	0/0	0/0	0/0
=	թերթ (չիտ)	„ 100	0/0	00	0/0
ՁԻՆԳ	. . . . .	„ 00	0/0	0/0	0/0
ԵՐԿԱԹ	ձող	„ 8	0/0	8	5/0
=	զամցու . .	„ 9	10/0	10	0/0
=	թերթ .	„ 12	0/0	12	10/0
ԿԱՊԱՐ	(քուրչուն) թերթ.	„ 21	17/6	22	0/0
ԱՆԱԳ	(քալայ)	„ 110	0/0	111	0/0
			գին սնտուկի		
ԹԵՆԵՔԻ	փայտի ածուխով	30	0/0	31	0/0

ՏԷՐ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐ Կ. Վ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆՑ
ՄԱՆՉԵՍՏԵՐ. Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԻՒՐՈՒՄ

Printed and published by K. Vardapete Shahnazariantz, 151, Rumford-street, Chorlton-on-Medlock, Manchester.---Tuesday, June 21, 1864.